

DONA HARIRI

Fatta lagen!

ORDLISTA

jurist (sida 5, rad 2) person som har juridisk examen och arbetar med lag och rätt

juridik (sida 5, rad 3) kunskap/vetenskap om lag och rätt

pallar (sida 6, rad 7) klarar av, orkar

skippat (sida 6, rad 13) hoppat över, struntat i

chilla (sida 7, rad 1) ta det lugnt

prylar (sida 9, rad 2) saker

knipa (sida 14, rad 15) en svår situation

avsikt (sida 19, rad 6) mening (att göra något)

rättegång (sida 20, rad 11) när ett brott tas upp i domstol

vidrigt (sida 24, rad 1) hemskt, avskyvärt

haffad (sida 29, rad 6) tagen, gripen

jisses! (sida 40, rad 1) oj då!, hoppsan!

fett mycket (sida 41, rad 1) väldigt mycket

skick (sida 44, rad 15) form, hurdant något är

cred (sida 54, rad 8) beröm, uppskattning

tacklingar (sida 66, rad 3) hårda knuffar

golare (sida 75, rad 1) någon som berättar för polisen om vem som har begått ett brott

etnisk (sida 92, rad 11) gäller en viss folkgrupp

knasa (sida 118, rad 14) göra så att något blir fel, krångla

Arbeta med ordlistan

Gör din egen juridiska ordlista med ord från boken som du tycker är bra att kunna.

LÄSFÖRSTÅELSE

Brott och pengar och prylar

Förskingring

Vad är skillnaden mellan *stöld* och *förskingring*?

Vad betyder ordet *ringa* när det gäller juridik?

Vilka brott ger en prick i brottsregistret?

Vem får skadestånd?

Varför är det dåligt att hamna hos kronofogden?

Vad menas med hög ränta?

Skadegörelse

När räknas graffiti som skadegörelse?

Vad menas med att göra något med uppsåt?

Stöld och rån

Vilken är skillnaden mellan *stöld* och *egenmäktigt förfarande*?

Vad menas med *utan avsikt*?

Vem får visitera personer?

Vad är det för skillnad mellan *stöld* och *rån*?

Vad är *häleri*?

Inbrott

Vilket är det juridiska ordet för inbrott i någons hem?

Varför är det viktigt att laga trasiga fönster och dörrar efter ett inbrott?

Vad menas med *ett samlat straff*?

Smitning

Vad måste du göra om du kör på någon med bilen?

När kan olovlig körning ge fängelse?

Identitetsstöld

Vad är *skimning*?

Vad måste du göra om någon har stulit pengar från ditt bankkonto?

Varför ska du inte lämna ut personliga uppgifter till banken om de ringer dig?

Vad heter brottet om man lånar någon annans id-kort?

Konsumenträtt

Vad är skillnaden mellan *öppet köp* och *bytesrätt*?

Vilken typ av köp har du alltid rätt att ångra inom 14 dagar?

När kan man reklamera ett köp?

Fastighetsrätt

Vad menas med *bostadsrätt*?

Vad kan hända om du hyr ut din bostad i andra hand utan lov?

Varför är det alltid bättre med skriftliga avtal än muntliga?

Vad tar du för risker om du köper ett svart kontrakt?

Brott och omvärlden och du

Migrationsrätt

Vad betyder ordet *asyl*?

Är *uppehållstillstånd* och *medborgarskap* samma sak?

Vad krävs för att någon under 18 år ska bli medborgare?

Vilka rättigheter har barn som lever i Sverige utan papper?

Sexualbrott

Vad innebär *samtyckeslagen*?

Varför räcker det inte med att fråga en person om den vill ha sex?

Vad menas med att vara *passiv*?

Vilket brott är det att skicka dick pics utan att veta om personen vill få bilden?

Vilket är det längsta straffet man kan få för våldtäkt?

Vad menas med *mörkertal*?

Varför ska man aldrig göra något sexuellt med någon under 15 år om man själv är äldre?

Vad krävs för att någon ska bli dömd för ett brott?

Misshandel

Var utsätts oftast män för misshandel och var utsätts kvinnor?

Vilka två olika typer av misshandel finns det?

Vad kan hända om du inte går till läkaren om du har en farlig, smittsam sjukdom?

Vad är *nödvärn*? När får man använda det?

Vad menas med *allmänt åtal*?

Polis, ordningsvakt och väktare

Varför får poliser ingripa fast ingen har begått ett brott?

Vad krävs för att polisen ska få göra husrannsakan?

När gör polisen kroppsvisitation och kroppsbesiktning?

Vad är skillnaden mellan en *ordningsvakt* och en *väktare*?

Vittnesplikt och mened

Förklara orden *vite*, *ed* och *mened*.

Vad är bra och dåligt med anonyma vittnen?

Narkotika och alkohol

Vad är olagligt i Sverige när det gäller narkotika?

Vad avgör vilket straff man får om man blir tagen med narkotika?

Varför lockas en del av nättdroger?

Arbetsrätt

Vad menas med *svartjobb*?

Läs punkterna på sidan 86. Vilken av dem är viktigast för dig för att tacka nej till svartjobb?

Vad ska ett avtal med arbetsgivaren innehålla?

Från vilken ålder får man själv bestämma om man vill jobba?

Vad är facket till för?

Brott och tankar och idéer

Hatbrott

Vilket alternativ stämmer?

1. Ett hatbrott beror på VAD man gör.
2. Ett hatbrott beror på VARFÖR man gör det.
3. Ett hatbrott beror på VEM man gör det mot.

Vad är det för skillnad mellan att *kritisera* och *hetsa* mot någon?

Vilket är det längsta straff man kan få för hets mot folkgrupp?

Olaga hot

Vad menas med *olaga*?

Måste du veta att du har utsatts för ett brott när du polisanmäler något?

Förtal och förolämpning

Vad är skillnaden mellan *förtal* och *förolämpning*?

Vem kan dömas; den som har startat eller den som har spridit ett rykte?

Vad kan användas som bevis när det gäller förtal?

Vad finns det för risker med att hämnas i stället för att gå till polisen?

Demonstrationsfrihet, civil olydnad och yttrandefrihet

Varför är det viktigt att söka tillstånd före en demonstration?

Vad innebär *civil olydnad*?

Vilka begränsningar har yttrandefriheten?

Diskriminering

Hur många grunder för diskriminering finns det?

Vilka av dessa exempel kan vara diskriminering:

- En tandläkare vägrar behandla dig för att du har en cp-skada.
- Du blir inte bjuden på en kusins bröllop för att du är ateist.
- Du får inte hyra en lägenhet för att du är homosexuell.
- Du får inte påbörja en utbildning för att du snart går i pension.
- Du nekas att komma in på en restaurang för att du är slarvigt klädd.

Upphovsrätt

Vad gäller upphovsrätt?

Vem äger ett foto?

När kan det vara olagligt att fotografera någon?

Om ungdomar och brott

Ungdomsrabatt och strafflindring

Vad händer med den som är under 15 år och begår brott?

Varför vill en del ändra straffreglerna för unga?

Vilket straff kan unga få som är ungefär som fängelse?

SKRIV

1. Skriv dina tankar efter att ha läst boken.
2. När författaren, Dona Hariri, gick på högskolan visste hon att hon ville bli jurist. Det var hennes drömjobb. Berätta om ditt drömyrke.

Vad gör man i det yrket? Vad behöver man för utbildning? Känner du någon som har det yrket? Varför skulle det yrket passa dig?